



Bir Isırık Elma Arası

Sinem Deniz Kılıç · 12 dk · 23 Haziran 2026

TEKRAR NOTLARI

- **Elmanın ortasında pentagram var.** Bölüm, Paris ve Üç Güzeller bölümündeki kısa elma incelemesinin açılmış hali. Elma ikiye bölündüğünde kusursuz, beş köşeli bir pentagram görüntüsü çıkar; manevi inanışlarda bu beş köşe toprak, hava, ateş, su ve ruhu temsil eder, bu yüzden bilgiyle elmayı eşleştirmek yerinde. Ezoterik ürpermeye gerek yok: Fazla kusursuzluğu yapay ve olağan dışı algılayan beyin onu tehlikeli bulmuştur, üstelik bir yiyeceğin salt mevcudiyeti kendi eksikliklerimizi ve kusurlarımızı yüzümüze vurur.
- **Elma, kadının günah keçisi ilan edilmesinin ilk adımı.** Kusursuz cennet, Havva'nın yasak elmayı ısırmasıyla bozulur. Isırık tam olanı eksiltir, bilinci açığa çıkarır ve ilk atasözü yazılır: Cehalet mutluluktur. Ardından ahlaki mekanizmalar devreye girer, yaprak yerine esvap giyilmeye başlanır. Bölümün sorusu şu: Bilgiye ulaşma iradesinde Adem'den hızlı ve meraklı olmak suç mu?
- **Pamuk Prenses ve Atalanta, elmayla eşiği geçenler.** Pamuk Prenses çocukluktan yetişkinliğe geçişin yolunu haz duyduğu, meraklandığı elmayı ısırmakta bulur, arzusun rengarenk dünyasına adım atar. Atalanta daha başında babası tarafından terk edilir, yedi cüce yerine onu emziren bir ayısı vardır; güçlü kuvvetli bir genç olunca babası onu kabul eder ve kazananın onunla evleneceği yarışlar başlar. Hippomenes, Afrodite'ye yalvarıp Hesperidlerin bahçesinden üç elma alır ve yarışta Atalanta'nın önüne atar; Atalanta şaşkınlıkla elmalara bakarken yarışı Hippomenes kazanır. Bu şovun Antik Yunan'da sevdiğine elma fırlatarak evlilik teklif etme akımına dönüştüğü söylenir.
- **Altın elmaların adresi Hesperidlerin bahçesi.** Ölümsüzlük, ebedi gençlik ve ilahi güzelliğin simgesi olan, yalnız tanrıların ulaşabildiği elmalar buradadır. Bahçe Hera'ya adanmıştır ve Eris'e nifak saçsın diye postalanan elma da bu bahçeden gelir. Herakles ise on iki görevi sırasında ağaca dalması için Titan Atlas'ı gönderip üç elma çalmıştır, terbiyesiz.
- **Aynı ölümsüzlük elması İskandinav mitolojisinde ve Anadolu'da.** Gençlik tanrıçası İdun'un elmalarını yiyen sonsuz güzelliğe sahip olur, elmalar canlılık kaynağıdır; İdun bir dev tarafından kaçırılınca tanrı ve tanrıçalar yaşlanmaya, güçten düşmeye başlar. Anadolu'da da elma hayat verir ve bereket getirir: Düğünlerde yeni çifte bereket getirsin, bol çocuk versin diye sancağın tepesine elma takılır, çocuk isteyen kadınların rüyasına giren dervişin verdiği elmayı yerse hamile kalacağına inanılır.
- **Alevilik inancında elma birliğin ve kardeşliğin sembolü.** Beş köşe burada insan ile hakikat arasındaki birlik fikridir; beş kanat Zühre yıldızını, Zühre yıldızı da Ali'nin alnındaki ışığı, aydınlığı ve temizliği temsil eder. Elma, Cebrail tarafından İmam Ali'ye cennetten getirildiğine inanılan kutsal bir meyvedir. Bir rivayette peygamber elindeki elmayı isteyen iki torunu Hasan ile Hüseyin'i Cebrail'in bildirdiği üzere güreştirir, yenişemeyince Cebrail cennetten bir elma daha getirir; başka bir versiyonda Hasan ile Hüseyin hangisinin kaderinin üstün olduğunu babaları İmam Ali'ye sorar, Ali elmayı ikisinin ortasına atar, elma ikiye bölünür. Müsahiplik yani yol kardeşliği erkanında kurban edilen elma da müsahipleri temsil eder: Yol kardeşleri bir elmanın iki yarısıdır.

- **Fatıma'nın yarım elmadan yaratılması, Havva anlatısının tam tersi.** Rivayette Fatıma, İmam Ali'ye Miraç'ı anlatır: Cennette bir elma ağacının altında, üzerinde ikisinin ismi yazılı Zülfikar'ı mahzun bir halde görür, ardından Cebrail'in söylemesiyle Ali kırmızı bir elma alıp yer ve diğer yarısını orada bırakır, Fatıma o yarım elmadan yaratılır. Havva'nın elma yüzünden cennetten kovulmasını, Afrodite'nin elma karşılığında Paris'e Helen'i sunmasını ve üvey annenin Pamuk Prenses'e elma teklif etmesini saflık, temizlik ve canlılıkla tersine çeviren bir okuma. Bölüm bu bölümü şöyle bağlar: Bardağın dolusunu gören, hırsla ve kötülüğe sırt çeviren herkese bir ısırik elma şifa olsun.
- **Newton'un elması kutsal bilgiyi fiziğe devretti.** Newton, ayı dünyaya doğru çeken kuvvetle elmayı kafasına düşüren kuvvetin aynı matematiğe sahip olduğunu fark etti. Evrensel çekim yasası toprağa zincirli, alelade varlıklar olduğumuzu tescilledi: Hem cennetten hem evrenin merkezinden kovulduk. Havva hikayesindeki gibi Newton da bir elmayla eski dönemi kapatıp yenisini başlattı, doğa artık formüllerle hesaplanabilir bir makineydi.
- **Turing'in siyanürlü elması, ceplerimizdeki ısırılmış elma.** Alan Turing İkinci Dünya Savaşı'nda Nazilerin Enigma şifresini kırarak milyonlarca insanın hayatını kurtardı, ardından eşcinselliği yüzünden yargılanıp kimyasal hadıma maruz bırakıldı; 7 Haziran 1954'te siyanürlü elmayı yemeye itildi. Aynı ısırılmış elma pürüzsüz parlaklığına kavuşturulup ceplerimize taşındı: Turing'e geç kalmış özürler iletilirken elma yeni acılar üretmeye devam etti, her on kişiden yedisi bir üst sürüm için kuyrukta bekler oldu.
- **Elma aynı zamanda hedefin adı.** William Tell hikayesinde başın üzerine konan elma, okun tutturması beklenen hedeftir; Osmanlı padişahlarında kızıl elma gidilmesi gereken hedef anlamını taşır. Günümüzde okçu tüketicidir, hedef ise elmanın temsiliyetidir. Bölüm tekinsizlik, bilgelik, cömertlik, günah ve değişim sembolü elmayı havaya atarak kapanır: Biri yer, biri bakar, kıyamet ondan kopar.